

Ο ΝΗΛ: «Πέρα από τὸν Ὁρίζοντα», (*Βασιλικὸ Θέατρο*).

Καὶ στὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ συγγραφέως, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα καὶ τὴ ρεαλιστικὴ ἀποψη τῆς ζωῆς, ξεχωρίζει μιὰ μεταφυσικὴ ἀγωνία, κάτι ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ βαραίνει τὴ μοίρα του καταθλιπτικά, σπρώχνοντάς τον ἀέναο σὲ ἀνέλπιδη πάλη. Ὁ ἴδιος εἶπε πὼς δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν οἱ σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μὲ τοὺς ἀνθρώπους, παρὰ οἱ σχέσεις τους μὲ τὸ Θεό, ποὺ μάταια ζητοῦμε νὰ τὸν ἀντικαταστήσουμε μὲ κάτι ἀλλοιώτικο στὴν ζωὴ μας. Οἱ σχέσεις αὐτὲς φυσικὰ εἶναι ἀπύθμενες, μυστηριώδεις, κ' ὁ Θεὸς τοῦ Ὁ Νήλ μοιάζει περισσότερο μὲ τὸν ἀδυσώπητο Θεὸ τῶν Ἑβραίων ποὺ τιμωρεῖ κ' ἐκδικεῖται ἢ μὲ τὴν Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἀρὰ ποὺ πιέζει καὶ ἐξουθενώνει, παρὰ μὲ τὸ γλυκὸ Θεὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπόνιας. . . . Τ' ἀνθρώπινα αἰσθήματα εἶναι πλάνες κ' οἱ πόθοι μόνο «πέρα ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα» τῆς ζωῆς βρῖσκουν ἱκανοποίηση. . . .

Ὁ νέος Ρόμπ, μὲ τὸ φλογερὸ ἴμερο τῆς φυγῆς, μόνο μιὰ στιγμὴ ξεγελάστηκε ἀπὸ τὴν ἀγάπη, γιὰ νὰ

βασανιστεῖ ὕστερα κ' ἀπ' αὐτὴν κ' ἀπ' τὴν ἴδια τὴ φύση του κ' ἀπ' τὴν μοίρα καὶ νὰ χαμογελάσει πάλι μ' ἐλπίδα μόνο τὴν ὥρα ποὺ κλείνει τὰ μάτια. Ἡ θλιβερὴ βουνοσειρὰ, ποὺ τοῦ ἔκρυβε πάντα τὸν κόσμο, εἶναι τὸ σύμβολο τῆς σκληρῆς μοίρας του, τῆς ζωῆς τῆς ἴδιας. Ὁ ἄλλος ἀδελφὸς ποὺ λαχταροῦσε νὰ ζήσει μέσα σ' ἐκείνη τὴ φυλακὴ τοῦ πατρικοῦ κτήματος, ὑποχρεώνεται νὰ γυρίζει τὸν κόσμο, σὰν τὴν κατάρα. Μὰ κ' ὄλοι οἱ ἄλλοι, ἢ νέα κοπέλα ποὺ δὲν εἴξερε νὰ διαβάσει μήτε τὴν ἴδια τῆς τὴν καρδιά, ὁ πατέρας κ' ἡ μάνα ποὺ πεθαίνουν μὲ τὴν πικρία στὰ χεῖλη, κ' ἐκεῖνοι ποὺ μένουν μὲ τὸν ἴσκιό ἐνός πεθαμένου ἀνάμεσό τους, δὲν εἶναι παρὰ τὰ θύματα τῆς μεταφυσικῆς ἀγωνίας ποὺ πλανᾶται πέρα γιὰ πέρα σ' ὅλο τὸ ἔργο καὶ τὸ κάνει βαρὺ, καταθλιπτικὸ, σὰν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Τραγωδία. . . .

Ἔχει πολλὰς ἀτέλειες στὴ σύνθεση καὶ στὴ δράση, γιὰτὶ εἶναι ἀπὸ τὰ πρῶτα τοῦ Ὁ Νήλ εἶναι συχνὰ μακρόσυρτο καὶ κουραστικὸ καὶ οἱ σκηνὲς διαδέχονται ἢ μιὰ τὴν ἄλλη ἀφηγηματικὲς, καθὼς ἡ χρονικὴ ἐνότητα διασπᾶται πολὺ. Ὅμως οἱ χαρακτῆρες εἶναι θεατρικοὶ καὶ τὸ δραματικὸ στοιχεῖο πλούσιο καὶ βαθιὰ ἀνθρώπινο.

Ὁ σκηνοθέτης, σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου, ἔδωσε σημασία πολλὴ στὴ δραματικὴ ἀτμόσφαιρα κ' ἴσως ὑπερτονίζοντάς τὴν τῶκαμε ἀκόμη βαρύτερο. Οἱ ἠθοποιοὶ ὅμως εἶχαν ἐνότητα κ' ἀπόδωκαν μὲ σωστὴ ἐρμηνεία τοὺς ρόλους στὸ ρεαλισμὸ καὶ στὴν ἔξαρσή τους. Ὁ κ. Μινωτῆς κ' ὁ κ. Γληνὸς εἶχαν δυὸ παράλληλες ἐπιτυχίες στὸ ρόλο τῶν δυὸ ἀδελφῶν. Ἐπίσης ἡ κ. Παξινοῦ (ἢ μετὰφρασὴ τῆς πολὺ καλῆ), ἡ κ. Ἀλκαίου κ' ὁ κ. Βεάκης. Μ' ἐξαιρετικὸ μῆτρος εἶπαξε τὸ ρόλο τοῦ καπετάνιου ὁ κ. Δεστούνης. Αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ κ. Ζαφειρίου ἔδωσε μὲ πολὺ χρῶμα τὴν παράλυτη μητέρα τῆς Ρούθ.

Τὰ σκηνικά, ἰδίως τοῦ ὑπαίθρου, ἦσαν ποιητικότερα.